

การวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการผลิตและ
การใช้สื่อของวิทยากรภายในของรัฐวิสาหกิจ

นางสาว วารุณี ทองอาญา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาโสตทัศนศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2536

ISBN 974-582-085-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

019641

112115099

AN ANALYSIS OF PROBLEMS AND SUGGESTED SOLUTIONS
CONCERNING MEDIA PRODUCTION AND UTILIZATION OF
IN-HOUSE TRAINERS OF PUBLIC ENTERPRISES

MISS. VARUNEE THONGARYA

A thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Audio - Visual Education
Graduate School
Chulalongkorn University

1993

ISBN 974-582-085-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การวิเคราะห์ปัญหาแนวทางการแก้ไขปัญหาลูกเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อในการฝึกอบรมของวิทยากรภายในรัฐวิสาหกิจ

โดย

นางสาว วารุณี ทองอาญา

ภาควิชา

โสตทัศนศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

[Signature]
..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

[Signature]
..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประคัลภ์ หอมสนธิ)

[Signature]
..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง)

[Signature]
..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตานันท์ มลิทอง)

[Signature]
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ สมเชาว์ เนตรประเสริฐ)

[Signature]
..... กรรมการ
(นาย สมบูรณ์ วัชร)

วารุณี ทองอาญา : การวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาลึกเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อของวิทยากรภายในของวิสาหกิจ (AN ANALYSIS OF PROBLEMS AND SUGGESTED SOLUTIONS CONCERNING MEDIA PRODUCTION AND UTILIZATION OF IN-HOUSE TRAINERS OF PUBLIC ENTERPRISES) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง, 177 หน้า. ISBN 974-582-085-7

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและหาแนวทางการแก้ไขปัญหาลึกเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อในการฝึกอบรมของวิทยากรภายในวิสาหกิจ 13 แห่ง ประชากรผู้ตอบแบบสอบถาม คือ วิทยากรภายในหน่วยฝึกอบรมจำนวน 213 คน กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ คือ ผู้อำนวยการหรือหัวหน้าหน่วยฝึกอบรม จำนวน 9 คน วิทยากรภายในหน่วยฝึกอบรมจำนวน 9 คน เจ้าหน้าที่โสตทัศนูปกรณ์จำนวน 9 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหาด้านวิทยากรอยู่ในระดับมาก 4 อันดับ คือ ขาดประสบการณ์ในการใช้เครื่องมือในการผลิตสื่อ ขาดทักษะในการใช้เครื่องมือในการผลิตสื่อ ไม่ทราบข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับเทคนิคใหม่ ๆ ในการผลิตสื่อ ไม่มีเวลาผลิตสื่อเนื่องจากมีงานอื่นมาก
2. ปัญหาด้านบุคลากรอยู่ในระดับปานกลาง 4 อันดับ คือ เจ้าหน้าที่โสตทัศนูปกรณ์ไม่เพียงพอต่อการให้บริการในการผลิตและการใช้สื่อ เจ้าหน้าที่โสตทัศนูปกรณ์ไม่ให้ความแนะนำ และความช่วยเหลือในการผลิตสื่อ
3. ปัญหาด้านหน่วยงานอยู่ในระดับปานกลาง 5 อันดับ ซึ่ง 3 อันดับแรก คือ หน่วยโสตทัศนูปกรณ์ไม่มีสื่อสมัยใหม่ที่เหมาะสม หน่วยโสตทัศนูปกรณ์ไม่จัดซื้อสื่อสมัยใหม่ที่จะอำนวยความสะดวกในการใช้ให้ดียิ่งขึ้น หน่วยโสตทัศนูปกรณ์มีสื่อให้ยืมใช้ไม่เพียงพอต่อความต้องการ
4. ปัญหาด้านสถานที่และด้านสื่อที่มีอยู่แล้วในระดับปานกลาง 6 อันดับ ซึ่ง 3 อันดับแรก คือ ไม่มีสถานที่ที่เหมาะสมในการผลิตและเก็บสื่อที่ผลิตอย่างเป็นระบบ สื่อที่มีอยู่แล้วขาดการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

แนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านต่าง ๆ คือ

1. ด้านวิทยากร คือ มีการอบรมวิทยากรให้เกิดความรู้ทักษะและประสบการณ์ในการใช้เครื่องมือในการผลิตสื่อ มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับเทคนิคใหม่ ๆ ในการผลิตสื่อ
2. ด้านบุคลากร คือ มีการประสานงานร่วมกันระหว่างวิทยากรและเจ้าหน้าที่โสตทัศนูปกรณ์
3. ด้านหน่วยงาน คือ เจ้าหน้าที่โสตทัศนูปกรณ์ชี้แจงให้ผู้บริหารเห็นถึงความจำเป็น ความสำคัญ คุณภาพ และประสิทธิภาพในการทำงานของสื่อสมัยใหม่ที่จะอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อในการฝึกอบรม
4. ด้านสถานที่และด้านสื่อที่มีอยู่แล้ว คือ มีการวางแผนในการเก็บสื่ออย่างเป็นระบบ มีการประสานงานระหว่างวิทยากรและเจ้าหน้าที่โสตทัศนูปกรณ์ในการพัฒนาสื่อที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น

ภาควิชา ..... โสตทัศนศึกษา
สาขาวิชา ..... โสตทัศนศึกษา
ปีการศึกษา 2535 .....

ลายมือชื่อนิติ .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

C343276 : MAJOR AUDIO-VISUAL COMMUNICATIONS

KEY WORD: PROBLEMS/SUGGESTED SOLUTIONS/TRAINING/PUBLIC ENTERPRISES

VARUNEE THONGARYA : AN ANALYSIS OF PROBLEMS AND SUGGESTED SOLUTIONS CONCERNING MEDIA PRODUCTION AND UTILIZATION OF IN-HOUSE TRAINERS OF PUBLIC ENTERPRISES. THESIS ADVISOR : ASST.PROF. ONJAREE NATAKUATOONG, Ph.D., 177 PP. ISBN 974-582-085-7

The purposes of this research were to analyze problems and to find solutions to the problem concerning media production and utilization of in-house trainers of public enterprises. To identify problems, a survey instrument was sent to 213 in-house trainers at 13 public enterprises and to find solutions, nine of in-house trainers, audio-visual practitioners and heads of training departments were interviewed. Percentages, means, standard deviations and content analysis were used to analyze the data.

The study showed that:

1. There were four problems focusing on trainers that received high ratings: lack of experiences and lack of skills in utilizing equipments to produce media; not knowing of modern technology; and not producing media because of work load.
2. The four moderate rated problems concerning AV personnels were: insufficient of AV personnels for media production and utilization service; no AV personnel available to provide for consultative and production services.
3. The first three moderate rated problems concerning AV center were: non existent of modern media; no essential media being purchased and insufficient quantity of media.
4. The first three moderate rated problems focusing on physical facilities and existing media were: no rooms have been modified for use of media production and media storage; and no media were developed.

Solutions to the above problems included:

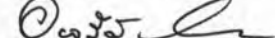
1. conduct a training workshop for trainers and disseminate information concerning media production techniques.
2. provide cooperation among trainers and AV personnels.
3. AV personnels should consult with administrators in order to make provisions for the use of media in training and production.
4. plan for media storage systems and promote cooperation among trainers and AV personnels.

ภาควิชา..... ศึกษาศาสตร์

สาขาวิชา..... ศึกษาศาสตร์

ปีการศึกษา..... 2535

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์อย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาแนะนำให้งานวิจัยเกิดความสมบูรณ์ได้ตลอด ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ที่ได้ให้การชี้แนะให้งานวิจัยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาช่วยตรวจแบบสอบถามขอขอบคุณท่านผู้อำนวยการ ท่านหัวหน้า วิทยากร และเจ้าหน้าที่โสตทัศนูปกรณ์ ฝ่ายฝึกอบรมของรัฐวิสาหกิจประเภทสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ทั้ง 16 แห่ง ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการตอบแบบสอบถามและตอบแบบสัมภาษณ์ ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ คุณวันชัย และคุณศิริลักษณ์ วัฒนพลาชัยกุล ผู้ซึ่งให้การสนับสนุนในการศึกษาต่อในระดับปริญญาโทและขอขอบคุณ บัณฑิตวิทยาลัยที่มอบทุนอุดหนุนบางส่วนในการทำงานวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณคุณเฉลิมฤทธิ์ แก้วลิ้นมา ที่ได้ช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล

ขอขอบคุณ คุณพ่อ คุณแม่ พี่ชาย และพี่สาว ที่ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจ ขอขอบคุณ คุณ ทิพย์อำพร จิวชัยศักดิ์ คุณ สุภาพร ต้นนากัย คุณ มณี ลากศิริวัฒน์ และเพื่อน ๆ ผู้เป็นกัลยาณมิตร ซึ่งช่วยในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

วารุณี ทองอาญา

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ข
สารบัญแผนภูมิ	ฅ

บทที่

1	บทนำ	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
	คำถามในการวิจัย	6
	ขอบเขตในการวิจัย	7
	คำจำกัดความในการวิจัย	7
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	8
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
	ความหมายของรัฐวิสาหกิจ	9
	วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งรัฐวิสาหกิจไทย	10
	รัฐวิสาหกิจประเภทสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ	13
	ปัญหาของรัฐวิสาหกิจไทยในปัจจุบัน	14
	การแก้ไขปัญหาและพัฒนา รัฐวิสาหกิจ	17

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ความหมายของการฝึกอบรม	19
วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม	20
ความสำคัญของการฝึกอบรม	22
ระบบการฝึกอบรม	25
ประเภทของการฝึกอบรม	30
ประโยชน์ของการฝึกอบรม	32
การฝึกอบรมของรัฐวิสาหกิจ	33
วิทยากรฝึกอบรม	34
คุณลักษณะของวิทยากรฝึกอบรมที่ดี มีคุณภาพ	34
บทบาทของวิทยากรในการฝึกอบรม	38
วิทยากรภายในรัฐวิสาหกิจ	39
สื่อในการฝึกอบรม	40
คุณค่าของสื่อในการฝึกอบรม	41
ความสำคัญของสื่อในการฝึกอบรม	43
ประเภทของสื่อในการฝึกอบรม	44
ลักษณะของสื่อในการฝึกอบรมที่ดี	48
การผลิตสื่อในการฝึกอบรม	50
ขั้นตอนในการผลิตสื่อในการฝึกอบรม	51

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การใช้สื่อในการฝึกอบรม	54
ปัญหาการผลิตและการใช้สื่อในการฝึกอบรม	59
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	61
3 วิธีดำเนินการวิจัย	67
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	67
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	71
การเก็บรวบรวมข้อมูล	73
เกณฑ์การให้คะแนน	74
การวิเคราะห์ข้อมูล	75
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	76
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	106
รายการอ้างอิง	125
ภาคผนวก	137
ภาคผนวก ก. รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ	138
ภาคผนวก ข. แบบสอบถาม	148
ภาคผนวก ค. แบบสัมภาษณ์	150
ประวัติผู้เขียน	166

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงจำนวนวิทยากรภายในหน่วยฝึกอบรม ในการตอบแบบสอบถามและ ผู้อำนวยการหรือหัวหน้าหน่วยฝึกอบรม วิทยากร และเจ้าหน้าที่ โลตัสคูปกรณ์ ในการตอบแบบสัมภาษณ์ จำแนกตามรัฐวิสาหกิจ ประเภท สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ	68
2	แสดงจำนวนแบบสอบถามที่ได้ส่งและที่ได้รับคืน จำนวนและร้อยละ ของแบบสอบถามที่ใช้ได้ของวิทยากรภายในรัฐวิสาหกิจ ประเภท สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ	70
3	แสดงจำนวนและร้อยละของวิทยากรภายในหน่วยฝึกอบรมของ รัฐวิสาหกิจประเภทสาธารณูปโภค และ สาธารณูปการที่เป็น ประชากรจำแนกตามสถานที่ทำงาน	77
4	แสดงจำนวนและร้อยละของวิทยากรภายในหน่วยฝึกอบรม ของรัฐวิสาหกิจประเภทสาธารณูปโภคและสาธารณูปการที่เป็น ประชากรจำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และ สาขาวิชาที่ จบการศึกษา	78

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่

หน้า

5	แสดงจำนวนและร้อยละของวิทยากรภายในหน่วยฝึกอบรม ของรัฐวิสาหกิจประเภทสาธารณูปโภคและสาธารณูปการที่เป็น ประชากรจำแนกตาม ประสบการณ์ในการเป็นวิทยากร ประสบการณ์ในการได้รับการอบรมด้านสื่อในการฝึกอบรมและ จำนวนบุคลากรที่รับผิดชอบด้านสื่อในการฝึกอบรม	81
6	แสดงจำนวนและร้อยละของวิชาที่วิทยากรเป็น ผู้สอนจำแนกตามสาขา วิชาที่วิทยากรสอน	83
7	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหาการผลิตสื่อในการฝึกอบรมของวิทยากรภายในรัฐวิสาหกิจประเภท สาธารณูปโภค และสาธารณูปการ	84
8	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนความคิดเห็น เกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อในการฝึกอบรม ของวิทยากรภายในรัฐวิสาหกิจ ประเภทสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ	89

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	แสดงความสำคัญและประโยชน์ของการฝึกอบรมที่มีต่อองค์การ	24
2	แสดงขั้นตอนในการจัดการฝึกอบรม	27
3	แสดงระบบการฝึกอบรม	29
4	แสดงคุณลักษณะของวิทยากรฝึกอบรมที่ดีมีคุณภาพ	37
5	แสดงการจัดลำดับประสบการณ์ตรง	47
6	แสดงกระบวนการในการผลิตสื่อ	53